

การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผันของโรงเรียนใน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1

The Leadership Development for School Administrators in A VUCA World of
Schools under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office1

ปัทมวรรณ สุวรรณประเสริฐ¹ ชัยวัฒน์ ประสงค์สร้าง²

Pattamawan Suwanprasert, Chaiwat Prasongsang

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผัน ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผัน และศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผัน กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 จำนวน 302 คน และกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และประเมินความต้องการจำเป็นโดยใช้ PNI Modified : Modified Priority Needs Index

ผลการวิจัย พบว่า สภาพความเป็นจริงและสภาพที่คาดหวังภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผัน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผันเรียงตามลำดับความสำคัญด้วยดัชนี PNI modified พบว่า ความคล่องตัวในการเรียนรู้ (PNI modified =0.021) ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน (PNI modified =0.019) สมรรถนะในการทำงานเป็นทีม (PNI modified =0.018) ความทันสมัยติดตามและรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง (PNI modified =0.018) การมองโลกและมีทัศนคติที่ดี (PNI modified= 0.16) และความยืดหยุ่นและรู้จักปรับตัว (PNI modified =0.013) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผัน ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การอบรมและสัมมนาหลักสูตรพัฒนาภาวะผู้นำ การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยี การฝึกวิเคราะห์วางแผนและตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ PLC การสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน และการพัฒนาทักษะการสื่อสาร

คำสำคัญ (Keywords) : การพัฒนาภาวะผู้นำ; ผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผัน

Received: 2024-01-28 Revised: 2024-02-10 Accepted: 2024-02-11

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ Master of Education (Educational Administration Innovation), Department of Educational Administration Innovation. Faculty of Rattanakosin College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin. E-mail: jajajada92@gmail.com

² อาจารย์สาขาวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ Lecturer in Master of Education (Educational Administration Innovation), Department of Educational Administration Innovation. Faculty of Rattanakosin College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin. E-mail: chaiwatp62@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were to study the actual conditions and expectations of the leadership development of school administrators in a VUCA World, evaluate the need for the leadership development of school administrators, and provide guidelines for improving the leadership of school administrators in a VUCA World. The sample consisted of school directors and teachers in schools under the Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 1. The sample group, selected through stratified random sampling, consisted of 302 subjects and the qualitative study group was composed of 10 qualified people. The research instruments for data collection were sets of questionnaires and the interviews. Statistics for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation (SD), and PNI Modified: Modified Priority Needs Index.

The results showed that

1. the actual conditions and conditions, expected of the leadership of school administrators in a VUCA world with consideration of individuals and overall, were at a high level.

2. Assessment of development needs for the leadership of school administrators in a VUCA world of schools in Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 1, sorted by the priority with index PNI modified, had the followings: a flexibility in learning (PNI modified = 0.021), and the ability to share goals and vision (PNI modified = 0.019), the competency of working as a team (PNI modified = 0.018), modernity and awareness of changes (PNI modified = 0.018), and the perspective of the world and a positive attitude (PNI modified = 0.16). Lastly, there was flexibility and adaptability (PNI modified = 0.013).

3. Leadership development guidelines for the school administrators in a VUCA world include self-learning, training, and seminars on leadership development courses, developing skills in using technology and practice analyzing, planning, and making decisions in various situations, knowledge exchange (PLC), creating a collaborative culture, and developing communication skills.

Keywords: Leadership development; school administrators in a VUCA World

บทนำ (Introduction)

ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 ในยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ภายใต้ประเด็นที่ 4.5 ระบุให้ “บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลัก คุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกมีความสามารถสูงมุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ” การพัฒนาผู้บริหารหรือผู้นำใน องค์กรเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้องค์กรสามารถแข่งขันและเติบโตได้ในสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรง ผู้บริหารที่มีความสามารถในการรับรู้และวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญ มองข้อมูลที่ซับซ้อนในมุมมองที่กว้างขึ้น มี ทัศนคติเชื่อมโยงกับสังคมโลกที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ มีกระบวนการทำงานในลักษณะใหม่ เพื่อ

สร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมงานในการบริหารได้ ส่งเสริมความร่วมมือในการทำงานของบุคลากรภายในและเครือข่ายภายนอก เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเป็นผู้นำในสถานการณ์ที่ท้าทาย (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการการพุทธศาสตร์ชาติ, 2561: 68)

เนื่องจากในสังคมที่ก้าวไปข้างหน้าอย่างรวดเร็ว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งเป็นปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์การบริหารงาน เนื่องจากความสำเร็จขององค์กรขึ้นอยู่กับศักยภาพของบุคลากร องค์กรที่มีทรัพยากรบุคคลมีความสามารถสูง มีคุณธรรม และมีจริยธรรม จะสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและนำองค์กรสู่ความสำเร็จ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการนำประเทศไทยสู่การเป็นประเทศพัฒนาในอนาคต ทำให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต และมีทักษะในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลง ทำให้เป็น Smart Citizen (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, 2563: 6-8)

การพัฒนาผู้นำเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นในการพัฒนาครู ผู้บริหารสถานศึกษา และสมาชิกในชุมชน เพื่อเสริมสร้างความรู้ความสามารถในการเป็นผู้นำ นอกจากนี้ยังส่งเสริมคุณลักษณะและสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้นำในการบริหารจัดการสถานศึกษา มีความตระหนักในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ที่ส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ และมีกรอบการทำงานที่ชัดเจนในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่สามารถนำความคิดสร้างสรรค์มาเปลี่ยนเป็นการกระทำเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 11-13)

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก เนื่องจากมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบในการบริหาร และเป็นผู้ดำเนินการในเวลาเดียวกัน การบริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันต้องมีคุณลักษณะตามมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 1) คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ 2) คุณลักษณะด้านผู้นำ 3) คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม 4) คุณลักษณะด้านความรู้ ความสามารถ 5) คุณลักษณะของผู้บริหาร ในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน การมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษา การเป็นผู้นำต้องมีความรู้ ความซื่อสัตย์ กล้าคิดกล้าตัดสินใจ ความสามารถใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม พร้อมเปิดรับการเปลี่ยนแปลงในสังคม ที่จะช่วยให้สถานศึกษามีอนาคตสดใสและตอบสนองความต้องการของนักเรียนและสังคมอย่างเหมาะสม เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพในยุคประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลง (สุวิมล โพธิ์กลิ่น, 2560: 6-8)

ที่ผ่านมาการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ไปทั่วโลก ส่งผลกระทบกับด้านต่าง ๆ ของการบริหารประเทศ เช่น การเมืองและการปกครอง ภาวะเศรษฐกิจ สังคม และระบบการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาได้รับผลกระทบอย่างมาก ทำให้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการศึกษาในประเทศไทย มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ โดยเปลี่ยนจากการเรียนในห้องเรียนเป็นการเรียนผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ นอกจากนี้ ยังมีการปรับเปลี่ยนระยะเวลาของการปิด-เปิดภาคเรียนและวางแผนการจัดการเรียนการสอนให้เข้ากับสถานการณ์และมีคุณภาพที่เหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563: 2-4)

จากสถานการณ์ที่ได้กล่าวถึงข้างต้นมีการเกิดการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วทางด้านเทคโนโลยีและการแข่งขันทางธุรกิจ ซึ่งมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและเศรษฐกิจทั้งในและนอกองค์กร สถานการณ์ดังกล่าวถูกเรียกว่า "VUCA World" ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาต้องเข้าใจและเตรียมพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์นี้ (ศศิมา สุขสว่าง, 2562: 450-457)

สังคม VUCA นั้นเป็นสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อน ดังนั้น การพัฒนาบุคคลในสภาวะกระแสโลกยุค VUCA สามารถช่วยแก้ไขปัญหและข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นได้ดังนี้ 1) Volatility (ความผันผวนและการเปลี่ยนแปลง) การพัฒนาบุคคลช่วยให้สามารถรับมือและปรับตัวได้เร็วเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงได้ ส่งเสริมให้เป็นผู้ที่ติดตามและรับรู้ข่าวสารอย่างต่อเนื่อง และพร้อมปรับตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง 2) Uncertainty (ความไม่แน่นอน) การพัฒนาคนจะช่วยให้คนมีความสามารถในการคิด มีสติปัญญา กล้าคิดและตัดสินใจในสภาวะที่มีความไม่แน่นอน ส่งผลให้มีความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์และตัดสินใจบนความเสี่ยงได้ 3) Complexity (ความซับซ้อน) การพัฒนาคนช่วยให้เห็นความสำคัญในการใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อทำให้งานสะดวก คล่องตัวในสภาวะที่มีความซับซ้อน การเรียนรู้และปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและกระบวนการทางธุรกิจ 4) Ambiguity (ความคลุมเครือและความไม่ชัดเจน) การพัฒนาคนสามารถช่วยสร้างทักษะการสื่อสารที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขปัญหที่มีความคลุมเครือและความไม่ชัดเจนในการสื่อสาร รวมถึงความสามารถในการทำงานร่วมกัน ช่วยให้คนสามารถเรียนรู้และปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Plook Teacher, 2019: ออนไลน์)

จากการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำในยุคที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว พบว่า ผู้นำทางการศึกษาควรมีลักษณะและความสามารถเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ 1) ความเป็นผู้ที่คล่องตัวในการเรียนรู้ 2) มี Mindset ในการทำงานที่มองโลกและมีทัศนคติที่ดีภายใต้ความเป็นจริง 3) มีความทันสมัยในการติดตามและเข้าทราบเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น 4) มีความคิดสร้างสรรค์เพื่อตอบสนองความรู้ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว 5) มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม 6) มีความยืดหยุ่นและรู้จักปรับตัว 7) มีความเชื่อมั่นในตนเองเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและยอมรับในทีม 8) มีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน 9) มีความสามารถในการจัดลำดับความสำคัญของวิกฤติต่าง ๆ ข้อค้นพบข้างต้นช่วยให้เข้าใจว่าผู้นำทางการศึกษาควรพัฒนาทักษะและลักษณะเหล่านี้เพื่อรับมือกับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุค VUCA อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความเชื่อมั่นในการบริหารการศึกษาอย่างมีคุณภาพและเหมาะสม (เจริญ ภูวจิตร, 2563: 10)

เนื่องจากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทำให้เกิดผลกระทบต่อการบริหารและจัดการศึกษาของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 เป็นอย่างมากในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและซับซ้อน ส่งผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 จัดการกับสถานการณ์ที่ท้าทายนี้อย่างเหมาะสมโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิชาชีพ และจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการกำหนดประกาศและนโยบายมุ่งเน้นให้เป็น "นครปฐมเขต 1 เป็นแห่งคุณภาพการวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา" ส่งเสริมการใช้งานวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการและเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสถานการณ์การศึกษา โดยการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและความเชี่ยวชาญด้านภาษา ซึ่งประกอบด้วย 5 มิติคุณภาพ 5Q ได้แก่ นักเรียนคุณภาพ ผู้บริหารคุณภาพ ครูและบุคลากรทางการศึกษาคุณภาพ ห้องเรียนคุณภาพ และสถานศึกษาคุณภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1, 2565: 1-6)

จากสภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผลลัพธ์ของภาวะผู้นำของผู้บริหารจึงถือเป็นปัจจัยสำคัญที่บ่งชี้ว่าองค์กรจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่างๆ

ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของปัญหาและสนใจศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 เพื่อสะท้อนความคิด ความรู้สึก และความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผัน และนำผลที่ได้จากการศึกษาไปวางแผนการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาในการศึกษาครั้งนี้ การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผันโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยใช้กรอบแนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผัน ดังนี้ 1) ความคล่องตัวในการเรียนรู้ 2) การมองโลกและมีทัศนคติที่ดี 3) ความทันสมัยติดตามและรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง 4) สมรรถนะในการทำงานเป็นทีม 5) ความยืดหยุ่นและรู้จักปรับตัว และ 6) ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 จำนวน 1,424 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 จำนวน 302 คน ได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 607-610) ที่มีระดับความเชื่อมั่น 95% และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยแบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 139 คน และครูจำนวน 163 คน และการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลาก

การศึกษาเชิงคุณภาพ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 จำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 จำนวน 121 โรงเรียน

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ตั้งแต่ เมษายน 2566-ธันวาคม 2566

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบตอบสองคู่ (Dual-response formal) มาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) มาตรฐานให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบมีโครงสร้าง โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผัน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

3.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 เก็บข้อมูลผ่านระบบ Google form โดยให้ผู้ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูผู้สอนสแกน QR code เพื่อตอบแบบสอบถามและส่งคืนภายใน 30 วัน

3.3 รวบรวมข้อมูล โดยได้แบบสอบถามคืนกลับจำนวน 302 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.4 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

3.5 เก็บข้อมูลผ่านแบบสัมภาษณ์ โดยนำผลจากการประเมินจัดลำดับความต้องการจำเป็น ไปใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ

4.1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)

4.2 สถิติที่ใช้หาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ด้านดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม (IOC : Index of Item Objective Congruence) สถิติที่ใช้ในการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1990: 202-204)

4.3 สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.4 วิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นใช้ค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Priority Needs Index: PNI modified) (สุวิมล รุ่งพาณิชย์, 2550: 275-279)

การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพ

4.5 ผู้วิจัยได้นำข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In- depth Interview) มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบเนื้อหา (Content Analysis)

4.6 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยการนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผัน

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 187คน คิดเป็นร้อยละ 61.90 เป็น ครูผู้สอนจำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00 จบการศึกษาระดับปริญญาโท 171 คน คิดเป็นร้อยละ 56.60 มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 54.30 และมีประสบการณ์ทำงาน 11 ปีขึ้นไป จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00

2. ผลการศึกษาสภาพความเป็นจริงและสภาพที่คาดหวังภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต1 มีรายละเอียดตามตารางที่ 1 ดังนี้

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในโลกยุคพลิก	สภาพความเป็นจริง			สภาพที่คาดหวัง		
	Mean	Std. Deviation	แปลผล	Mean	Std. Deviation	แปลผล
1. ความคล่องตัวในการเรียนรู้	4.30	0.58	มาก	4.39	0.52	มาก
2. การมองโลกและมีทัศนคติที่ดี	4.31	0.57	มาก	4.38	0.53	มาก
3. ความทันสมัยติดตามและรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง	4.32	0.57	มาก	4.40	0.51	มาก
4. สมรรถนะในการทำงานเป็นทีม	4.31	0.58	มาก	4.39	0.55	มาก
5. ความยืดหยุ่นและรู้จักปรับตัว	4.32	0.56	มาก	4.38	0.54	มาก
6. ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน	4.31	0.56	มาก	4.40	0.53	มาก

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในโลกยุคพลิก	สภาพความเป็นจริง			สภาพที่คาดหวัง		
	Mean	Std. Deviation	แปลผล	Mean	Std. Deviation	แปลผล
รวม (เฉลี่ย)	4.31	0.57	มาก	4.39	0.53	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพความเป็นจริงภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.31$, S.D.= 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อยคือ ความทันสมัยติดตามและรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X}=4.32$, S.D.= 0.57) ความยืดหยุ่นและรู้จักปรับตัว ($\bar{X}=4.32$, S.D.= 0.56) รองลงมา คือ สมรรถนะในการทำงานเป็นทีม ($\bar{X}=4.31$, S.D.= 0.58) การมองโลกและมีทัศนคติที่ดี ($\bar{X}=4.31$, S.D.= 0.57) ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน ($\bar{X}=4.31$, S.D.= 0.56) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความคล่องตัวในการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.30$, S.D.= 0.58)

สภาพที่คาดหวังภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$, S.D.= 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อยคือ ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน ($\bar{X}=4.40$, S.D.= 0.53) 3. ความทันสมัยติดตามและรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X}=4.40$, S.D.= 0.51) รองลงมา คือ สมรรถนะในการทำงานเป็นทีม ($\bar{X}=4.39$, S.D.= 0.55) ความคล่องตัวในการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.39$, S.D.= 0.52) ความยืดหยุ่นและรู้จักปรับตัว ($\bar{X}=4.38$, S.D.= 0.54) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมองโลกและมีทัศนคติที่ดี ($\bar{X}=4.38$, S.D.= 0.53)

3. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 มีรายละเอียดตามตารางที่ 2 ดังนี้

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในโลกยุคพลิก	สภาพความเป็นจริง			สภาพที่คาดหวัง			PNI	อันดับ
	Mean	Std. Deviation	แปลผล	Mean	Std. Deviation	แปลผล		
1. ความคล่องตัวในการเรียนรู้	4.3	0.58	มาก	4.39	0.52	มาก	0.021	1
2. การมองโลกและมีทัศนคติที่ดี	4.31	0.57	มาก	4.38	0.53	มาก	0.016	5
3. ความทันสมัยติดตามและรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง	4.32	0.57	มาก	4.40	0.51	มาก	0.018	4
4. สมรรถนะในการทำงานเป็นทีม	4.31	0.58	มาก	4.39	0.55	มาก	0.018	3
5. ความยืดหยุ่นและรู้จักปรับตัว	4.32	0.56	มาก	4.38	0.54	มาก	0.013	6
6. ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน	4.31	0.56	มาก	4.40	0.53	มาก	0.019	2
รวม (เฉลี่ย)	4.31	0.57	มาก	4.39	0.53	มาก	0.018	

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 เรียงตามลำดับความสำคัญด้วยดัชนี PNI modified พบว่า ความคล่องตัวในการเรียนรู้ (PNI modified =0.021) ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน (PNI modified =0.019) สมรรถนะในการทำงานเป็นทีม (PNI modified =0.018) ความทันสมัยติดตามและรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง (PNI modified

=0.018) การมองโลกและมีทัศนคติที่ดี (PNI modified= 0.16) ในส่วนด้านที่อยู่อันดับสุดท้าย คือ ความยืดหยุ่นและรู้จักปรับตัว (PNI modified =0.013)

4. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยพิจารณาเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ความคล่องตัวในการเรียนรู้ ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน สมรรถนะในการทำงานเป็นทีม ความทันสมัยติดตามและรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง การมองโลกและมีทัศนคติที่ดี และความยืดหยุ่นและรู้จักปรับตัว ผู้วิจัยได้นำผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นไปใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน และสามารถสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผันในแต่ละองค์ประกอบได้ ดังนี้

4.1 ความคล่องตัวในการเรียนรู้มี ผู้บริหารสถานศึกษาควรการเข้าร่วมหลักสูตรการอบรมและสัมมนาหลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำ การสร้างทีมงานที่มีความหลากหลาย การสร้างภาคีเครือข่าย สร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการพัฒนาภาวะผู้นำ การใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการบริหาร และการสร้างบรรยากาศการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ การพัฒนาภาวะผู้นำที่มีความคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นส่วนสำคัญของกิจกรรมและยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในสถานศึกษาในปัจจุบันและอนาคต เนื่องจากมีผลต่อคุณภาพและความสำเร็จของการศึกษาในชุมชนและสังคมในระยะยาว

4.2 การมองโลกและมีทัศนคติที่ดี ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาทักษะอารมณ์ให้ความเข้าใจในอารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การพัฒนาทักษะการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจและแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร การพัฒนาทักษะการสื่อสาร ผู้บริหารควรมีทักษะในการสื่อสารทั้งในระดับบุคคลและระดับกลุ่ม การพัฒนาทักษะในการเรียนรู้และการปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว การสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน การเสริมสร้างความมั่นคงทางอารมณ์ให้แก่ตนเองและบุคลากร การพัฒนามุมมองที่กว้าง สามารถปรับตัวต่อการทำงานในสถานการณ์ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและสังคม

4.3 ความทันสมัยติดตามและรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการเรียนรู้แบบต่อเนื่องเกี่ยวกับเทรนด์และนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทางการศึกษา โดยใช้ทั้งแหล่งข้อมูลออนไลน์และการเข้าร่วมอบรมหรือสัมมนาที่เกี่ยวข้อง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การใช้วัตรกรรมใหม่ๆ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และการพัฒนาที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายองค์กร การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ช่วยให้ผู้บริหารสามารถเข้าถึงข้อมูลและทรัพยากรการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสนับสนุนและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาภายในและภายนอก การส่งเสริมความเป็นผู้นำในองค์กร: การสร้างโอกาสในการพัฒนาทักษะและความรู้ในบทบาทผู้นำ

4.4 สมรรถนะในการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมโดยกำหนดเป้าหมายและบทบาทชัดเจน การพัฒนาทักษะในการทำงานเป็นทีม การสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจในระหว่างสมาชิกในทีม การสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม การสร้างวัฒนธรรมการให้และรับคำแนะนำผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาทักษะการสื่อสารที่ดี และมีความยืดหยุ่นในการทำงาน

4.5 ความยืดหยุ่นและรู้จักปรับตัว ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองที่เกี่ยวกับทักษะการปรับตัวและความยืดหยุ่น โดยการเข้าร่วมอบรม การอ่านหนังสือ การเข้าร่วมสัมมนา และการเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่น เป็นตัวอย่างในการแสดงความยืดหยุ่นและการปรับตัวในการดำเนินงาน การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการเปลี่ยนแปลง การสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาทักษะและความสามารถในการปรับตัวของบุคลากร โดยการให้โอกาสในการอบรมให้มีความพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลง การสร้างความยืดหยุ่นในการดำเนินงานของทีม การสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองและสนับสนุนการแบ่งปันความคิดเห็นและแนวคิดใหม่ การตระหนักและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง การใช้เทคโนโลยีในการทำงาน

4.6 ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีกระบวนการในการกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กร สร้างมุมมองเห็นที่ร่วมกันเกี่ยวกับเป้าหมายและวิสัยทัศน์ สร้างพื้นที่สำหรับการสนับสนุนและส่งเสริมการเข้าใจและการร่วมมือ: สถานศึกษาควรสร้างบรรยากาศความร่วมมือร่วมใจในกระบวนการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ สร้างกระบวนการเชื่อมโยงที่ชัดเจนระหว่างเป้าหมายทางยุทธศาสตร์และวิสัยทัศน์กับการดำเนินการที่แตกต่างออกไป สร้างการสนับสนุนในการปฏิบัติตามเป้าหมายและวิสัยทัศน์ สร้างกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลเพื่อติดตามความก้าวหน้าของเป้าหมายและวิสัยทัศน์ และปรับปรุงการดำเนินการตามไปด้วยตนเอง สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และการพัฒนาต่อเนื่อง สร้างความเข้าใจและความเชื่อมโยงในเรื่องของเป้าหมายและวิสัยทัศน์

ซึ่งสามารถสรุปแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผันเป็นประเด็นสำคัญ ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การอบรมและสัมมนา การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยี การฝึกวิเคราะห์วางแผนและการตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ PLC การสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน การพัฒนาทักษะการสื่อสาร

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยมีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนแสดงคุณลักษณะหรือพฤติกรรมออกมาให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับรู้ถึงการมีวิสัยทัศน์ มีทักษะเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงาน การดำรงชีวิตเพื่อทันต่อโลกที่เปลี่ยนไปและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ผู้บริหารและทุกคนในองค์กรต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและพัฒนาตนเองให้สามารถรับมือกับการแข่งขันและเติบโตได้ในสภาวะการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการดำเนินงานตาม สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ (2561: 64-68) ในยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภาครัฐ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้บริหารหรือผู้นำในองค์กรเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้องค์กรสามารถแข่งขันและเติบโตได้ในสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรง และเตรียมพร้อมในการเป็นผู้นำในสถานการณ์ที่ท้าทายและซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุวิมล โพธิ์กลิ่น และคณะ (2560: 6-8) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทที่สำคัญและมีอิทธิพลมากที่สุดต่อคุณภาพและความสำเร็จในการบริหารการศึกษายุคการศึกษา 4.0 ซึ่งผู้บริหารต้องสามารถปรับตัวและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่

เกิดขึ้น เพื่อสร้างสถานศึกษาที่มีคุณภาพและเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมในยุคการศึกษาปัจจุบัน และเน้นการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วงศกร เพียรชนะ (2566: 138-140) พบว่า สภาพที่เป็นจริงในการพัฒนาภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ สันติ พิณรัตน์ และคณะ(2566: 70-82) พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยพิจารณาเรียงตามลำดับความสำคัญด้วยดัชนี PNI modified ของความต้องการจำเป็นซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวม (PNI modified = 0.018) จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความคล่องตัวในการเรียนรู้ ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน สมรรถนะในการทำงานเป็นทีม ความทันสมัยติดตามและรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง การมองโลกและมีทัศนคติที่ดี ในส่วนด้านที่อยู่อันดับสุดท้ายคือ ความยืดหยุ่นและรู้จักปรับตัว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เจริญ ภูวจิตร (2563:1-10) พบว่าผู้นำทางการศึกษาควรมีลักษณะและความสามารถต่อไปนี้เพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ 1) ความเป็นผู้ที่คล่องตัวในการเรียนรู้ 2) มี Mindset ในการทำงานที่มองโลกและมีทัศนคติที่ดีภายใต้ความเป็นจริง 3) มีความทันสมัยในการติดตามและเข้าหาทราบเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น 4) มีความคิดสร้างสรรค์เพื่อตอบสนองความรู้ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว 5) มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม 6) มีความยืดหยุ่นและรู้จักปรับตัว 7) มีความเชื่อมั่นในตนเองเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและยอมรับในทีม 8) มีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน 9) มีความสามารถในการจัดลำดับความสำคัญของวิกฤติต่าง ๆ ข้อค้นพบข้างต้นช่วยให้เข้าใจว่าผู้นำทางการศึกษาควรพัฒนาทักษะและลักษณะเหล่านี้เพื่อรับมือกับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุค VUCA อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความเชื่อมั่นในการบริหารการศึกษาอย่างมีคุณภาพและเหมาะสม และสอดคล้องกับแนวคิดของ ชูขวัญ รัตนพิทักษ์ธาดา และคณะ(2566: 16-23) ที่พบว่า สมรรถนะของผู้นำทางการศึกษาเพื่อการอยู่รอดและเติบโตในยุค BANI World ได้แก่ 1) การแก้ปัญหาและการใช้กลยุทธ์ 2)การทำงานกับคน 3) ความฉลาดทางอารมณ์ 4) ภาวะผู้นำ 5) การดูแลตนเอง 6) การเรียนรู้และการพัฒนา 7) เทคโนโลยี 8)นวัตกรรมและการสร้างสรรค์ 9) การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะและการวัดประเมินผลแบบองค์รวม และ10) ทักษะภาษาต่างประเทศ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ วงศกร เพียรชนะ (2566: 177) พบว่า การหาค่าความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง(PNI modified) ในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 โดยเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการตัดสินใจและความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ด้านทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจก ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญาด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมตามลำดับ สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ ภาณุเดช แสงลุน และคณะ (2565: 175-184) พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ผู้นำทางดิจิทัล ด้านความสามารถทาง ด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทางดิจิทัล และด้านการส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาทางดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องไปในทิศทาง

เดียวกันกับงานวิจัยของสันติ พิณรัตน์ และคณะ (2566: 77) พบว่า ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 มีค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น(PNI modified) โดยรวมมีค่าเท่ากับ 0.45 เมื่อพิจารณาลำดับความต้องการจำเป็นรายด้านเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านความร่วมมือดิจิทัล ด้านการสื่อสารดิจิทัลและด้านความรู้ดิจิทัลตามลำดับ

3. แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผัน ได้ดังนี้ 1) การเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) การอบรมและสัมมนาหลักสูตรพัฒนาภาวะผู้นำ 3) การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยี 4) ฝึกการวิเคราะห์วางแผนและการตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ PLC 6) การสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน และ 7) การพัฒนาทักษะการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งอรุณ หงษ์เวียงจันทร์ (2560: 126-137) พบว่า วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การสัมมนา การอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษารณศึกษา และการศึกษาดูงาน ซึ่งสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ กฤติมา มะโนพรหม และคณะ (2563: 152-168) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานว่า มีวิธีการพัฒนา 5 วิธี ได้แก่ การใช้การฝึกอบรมและการเรียนรู้เชิงกระบวนการ การดำเนินกิจกรรมพัฒนาทักษะ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น การใช้การแสวงหาเทคนิคและความรู้จากภายนอก และการพัฒนาด้วยการแก้ไขปัญหาและโค้ช กิจกรรมการพัฒนา และ 6 กิจกรรม ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้างทักษะ การอบรมและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การมีการศึกษาเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำ การทำงานกลุ่มและโครงการพัฒนา การสร้างและนำเสนอผลงาน และการเข้าร่วมกิจกรรมสัมมนาและอบรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ จันทรและคณะ (2564: 1005-1008) พบว่า ในช่วงศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลง ทั้งการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการความเสี่ยง การรับรู้และรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง รวมถึงการนำเสนอและการสื่อสารเพื่อก้าวสู่การค้นหา การวิเคราะห์ แยกแยะ การประยุกต์ใช้ และการแลกเปลี่ยนข้อมูล การบริหารสิทธิมนุษยชนและการปฏิบัติตามกฎหมายก็เป็นสิ่งสำคัญในการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประสิทธิภาพในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ ชุตติกาญจน์ ทักโลวา และคณะ (2564: 5) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 ได้แก่ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชูขวัญ รัตนพิทักษ์ธาดา และคณะ (2566: 16-28) ได้กล่าวว่าแนวทางพัฒนาสมรรถนะของผู้นำทางการศึกษาเพื่อการอยู่รอดและเติบโตในยุค BANI World ได้แก่ การสอนงานแบบตัวต่อตัวและให้ข้อเสนอแนะ การฝึกอบรมเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน การฝึกอบรมทักษะการสื่อสาร การฝึกวางแผนสถานการณ์โดยใช้โครงเรื่องจากแนวโน้มในปัจจุบันและความไม่แน่นอนในอนาคต การสับเปลี่ยนหมุนเวียนงาน การฝึกปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง การฝึกปฏิบัติงานในสถานการณ์ จำลองนวัตกรรมการให้รางวัล การมอบหมายงานให้ทำ การจัดหลักสูตรพัฒนาภาวะผู้นำ การจัดทำแผนพัฒนาตนเอง

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

งานวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผันของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 สามารถนำมารวบรวมและสังเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผันได้ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความคล่องตัวในการเรียนรู้ 2) การมองโลกและมีทัศนคติที่ดี 3) ความทันสมัยติดตามและรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง 4) สมรรถนะในการทำงานเป็นทีม 5) ความยืดหยุ่นและรู้จักปรับตัว และ 6) ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน โดยสภาพความเป็นจริงและสภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับมาก และผลจากการต้องการจำเป็นการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผันทำให้เห็นว่า ความคล่องตัวในการเรียนรู้ ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน และสมรรถนะในการทำงานเป็นทีม คือ 3 อันดับแรกที่ผู้บริหารและครูให้ความสนใจและคิดเห็นว่าผู้บริหารควรที่จะพัฒนา ต่อมา คือ ความทันสมัยติดตามและรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง การมองโลกและมีทัศนคติที่ดี และความยืดหยุ่นและรู้จักปรับตัวตามลำดับ และมีแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผันแต่ละองค์ประกอบดังนี้ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การอบรมและสัมมนาหลักสูตรพัฒนาภาวะผู้นำ การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยี การฝึกวิเคราะห์วางแผนและตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ PLC การสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน และการพัฒนาทักษะการสื่อสาร ดังนั้น ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผันมากก็จะส่งผลทำให้ผู้บริหารมีความพร้อมรับมือและสามารถนำองค์ความรู้ผ่านปัญหาและอุปสรรคต่างๆ พร้อมเดินทางสู่ความสำเร็จบรรลุเป้าหมาย แม้ในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและซับซ้อนอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า สภาพความเป็นจริงและสภาพที่คาดหวังภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผัน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพราะจะทำให้การบริหารงานในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ความต้องการจำเป็นการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 พบว่า ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ ความคล่องตัวในการเรียนรู้ ในส่วนด้านที่อยู่อันดับสุดท้าย คือ ลำดับที่ 2 คือ ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน ลำดับที่ 3 คือ สมรรถนะในการทำงานเป็นทีม ลำดับที่ 4 คือ ความทันสมัยติดตามและรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ลำดับที่ 5 คือ การมองโลกและมีทัศนคติที่ดี ลำดับสุดท้าย คือ ความยืดหยุ่นและรู้จักปรับตัว ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่าหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดการและบริหารการศึกษาควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการอบรมเพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผัน อันจะเกิดประโยชน์ต่อระบบการศึกษาต่อไป

1.3 จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผัน จะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามองค์ประกอบ ซึ่งส่งผลให้ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผันได้ และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร

สถานศึกษาในโลกยุคพลิกผัน มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความคล่องตัวในการเรียนรู้ 2) การมองโลกและมีทัศนคติที่ดี 3) ความทันสมัยติดตามและรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง 4) สมรรถนะในการทำงานเป็นทีม 5) ความยืดหยุ่นและรู้จักปรับตัว 6) ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกันและมีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การอบรมและสัมมนา การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยี ผูกการวิเคราะห์วางแผนและการตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ PLC การสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน การพัฒนาทักษะการสื่อสาร ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ด้านที่มีระดับความต้องการจำเป็นมาก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาได้ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ในส่วนการวิจัยคุณภาพ ควรใช้เครื่องมือที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน

2.3 ควรมีการวิจัยติดตามผลการนำสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคพลิกผันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 อย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามผลและนำมาใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564)**. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กมลวรรณ จันทร และคณะ. (2564). การบริหารสถานศึกษายุคโลกพลิกผัน ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล The Educational Institute Administration in a VUCA World Digital Intelligence (DQ). **การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14**. 18/สิงหาคม/2564. 1005-1008. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2563). **ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของรัฐบาลปัญหาข้อขัดแย้ง**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc2560-2561/PDF/8520st/5.บทที่%203.pdf สืบค้นเมื่อ 3 มิถุนายน 2566.
- กฤติมา มะโนพรหม และคณะ. (2563 เมษายน 30). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**. 31(1): 152-168.
- เจริญ ภู่วิจิตร. (2563). **ภาวะผู้นำทางการศึกษาโลกยุคผันผวน**. นครปฐม: สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา.
- ชุดิกายุจน์ ทักโลวา และคณะ. (2564). **แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RJPJ/article/download/250934/171487/906808> สืบค้นเมื่อ 13 กรกฎาคม 2566.

- ชูขวัญ รัตนพิทักษ์ธาดา และคณะ. (2566 มีนาคม 13). สมรรถนะของผู้นำทางการศึกษาเพื่อการอยู่รอดและเติบโตในยุค BANI World. วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก. 9(1): 16-28.
- รุ่งอรุณ หงส์เวียงจันทร์. (2560). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตภาคตะวันตก. คุุณิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารเพื่อการพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ภานุเดช แสงลุน และคณะ. (2565 ธันวาคม 18). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 11(41): 175-184.
- วงศ์กร เพียรชนะ. (2566). ความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศศิมา สุขสว่าง. (2562). VUCA World ความท้าทายสำหรับผู้ยุคใหม่. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.sasimasuk.com/16768188/vuca-world> สืบค้นเมื่อ 3 มิถุนายน 2566.
- สันติ พิณรัตน์ และกุหลาบ ปุริสาร. (2566 กุมภาพันธ์ 28). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 13(1): 70-83.
- สุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2560). การบริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่มีประสิทธิผล. พิมพ์ครั้งที่ 1. อุบลราชธานี: ยง สวัสดิ์อินเตอร์กรุ๊ป.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (25 พฤษภาคม 2563). แนวทางการจัดการเรียนการสอนทางในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. 1(1): 2-4.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. (2565). นวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. นครปฐม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ในยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภาครัฐ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing (5th ed.)*. New York: Harper Collins Publishers. Pages: 202-204.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.
- Plook Teacher. (2019). การส่งเสริมการศึกษาไทยเพื่อรับมือกับโลกยุค VUCA. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.trueplookpanya.com/education/content/76134> สืบค้นเมื่อ 9 มิถุนายน 2566.

